
Idäntalouksien katsauksia

Review of Economies in Transition

9 • 1993

SUOMEN PANKKI • BANK OF FINLAND

Siirtymätalouksien tutkimuslaitos • Institute for Economies in Transition • BOFIT

ISSN 1235-7405

Uudelleenjulkaistu pdf-muodossa 2014

Suomen Pankki
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos (BOFIT)

PL 160

00101 Helsinki

Puh: (09) 183 2268

Faksi: (09) 183 2294

bofit@bof.fi

www.bof.fi/bofit

Tässä julkaisussa esitetyt mielipiteet ovat kirjoittajan omia eivätkä välttämättä edusta Suomen Pankin kantaa.

Timo Harell – Elisa Laakkonen –
Tiina Saajasto

Idäntalouksien heinä–syyskuu 1993¹

Venäjä

Talouspolitiikka

- * Presidentti antoi 11.6. asetuksen **alkoholin valmistuksen ja myynnin palauttamisesta valtion monopoliksi**. Alkoholin valmistus ja myynti tulevat luvanvaraisiksi. Valtio rekisteröi luvan saaneet ja vaatii tuotteilta vastaisuudessa laatutodistuksen. Myös alkoholin mainontaa aletaan valvoa. K 24/93
- * Presidentti antoi 12.8. asetuksen **Karjalan tasavallan taloudellisen itsenäisyyden lujittamisesta**. Asetuksella pyritään parantamaan Karjalan asemaa ulkomaankaupassa Pohjois- ja Länsi-Euroopan kanssa. 1) Parannetaan Karjalan ja Suomen välisen tullirajan toimintaa, 2) kehitetään turistikohteita, 3) parannetaan kulku- ja viestiyhteyksiä, 4) kehitetään uutta teknologiaa Karjalan metsäteollisuuden ja maatalouden tarpeisiin, 5) laaditaan energiasuunnitelmat vuoteen 2015 asti, 6) säädetään investointeja, luottoja ja verotusta koskevia erityismääräyksiä. Karjalan ministerineuvosto valtuutetaan solmimaan taloudellinen yhteistyösopimus Suomen kanssa. SAPP 34/93

Rahoitusjärjestelmä

- * Korkein neuvosto teki 30.6.päätöksen **valtion luotoista entisille neuvostotasavalloille**. Venäjä lopettaa teknisen luoton (maksuajan) myöntämisen 1.7.93 jälkeen. Vanhat luotot sidotaan ruplan dollarikurssiin ja muunnetaan päivän kurssiin hallitusten välisiksi valtion luotoiksi, joita saa toistaiseksi olla enintään 800 miljardia ruplaa. Luotot voidaan maksaa takaisin tavaroina, omaisuutena, osakkeina, ruplina tai vaihdettavina valuuttoina. Venäjän keskuspankki toimittaa edelleenkin käteiset ruplat ruplavyöhykkeessä pysyville tasavalloille, mutta vaatii niiltä sitoumuksen ruplien palauttamisesta,

---

¹ Merkinnät *** = hyväksytty laki, asetus tai päätös

* = käsitteillä oleva laki, asetus tai päätös, muu uutinen

Lisäksi: Mikäli katsauksessa on mainittu useampi lähde, on ensin mainittu päälähde, joka sisältää mahdollisen tms. virallisen tekstin (merkitty tähdellä).

jos ne ottavat käyttöönsä oman valuutan. Keskuspankki alkaa julkaista ruplasta luopuneiden IVY-maiden valuuttojen ruplanoteerauksia. SAPP 28/93

- * Keskuspankki ilmoitti 22.7. että kaikki **ennen vuotta 1993 painetut ruplaselvit on vaihdettava uusiin**. Vaihtoaikaa väestölle annettiin 2 viikkoa. K 19.-25.7.93
- * Presidentti antoi 26.7. asetuksen, jossa hän **lievensi setelinuudistuksen ehtoja**, mm. vaihtoaikaa pidennettiin 3 viikolla eli syyskuun loppuun. K 19.-25.7.93, RG 27.7.93

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset

- * Presidentti antoi 27.9. asetuksen **ulkomaisten sijoitusten käytön tehostamisesta**. Asetuksella kumotaan mm. hallituksen ja paikallistason määräykset, joilla on rajoitettu ulkomaisten sijoittajien toimintaa Venäjän alueella. Lisäksi vastaiset ulkomaisia sijoituksia rajoittavat säädökset eivät kolmeen vuoteen koske säädöshetkellä toiminnassa olleita yrityksiä. Ulkomaisia investointeja, vapaita talousalueita ja konsessioita koskeviin lakeihin sekä verotukseen ollaan tekemässä ulkomaalaisia suosivia muutoksia. Samoin on tarkoitus saattaa ulkomaalaiset tasavertaiseen asemaan venäläisten kanssa valtionomaisuuden yksityistämisessä. RV 12.10.93

Tuotannonalat

- * Hallitus teki 20.6. päätöksen **hiiliteollisuuden rahoitustilanteen vakauttamisesta**. **Hiiliteollisuuden tukirahasto** aloittaa toimintansa 1.7.93. Sen varat kerätään ylimääräisellä 3 % arvonnäisäverolla. Polttoaineministeriö laatii syyskuun loppuun mennessä luettelon suljettavista kannattamattomista kaivoksista. Ministeriön tulee 2 viikon kuluessa esittää hallitukselle **suunnitelmansa hiilen hintojen vapauttamiseksi**. Myös hiiliteollisuuden budjettitukea muutetaan. SAPP 26/93
- * Presidentti antoi 21.6. asetuksen **hiiliteollisuuden vakauttamistoimista**. 1.7. alkaen siirrytään **hiilen ja hiilituotteiden vapaaseen hinnoitteluun**. Hiiliteollisuuden yritykset vapautetaan 1.7. alkaen valuutan pakkomyynnistä valtion kanssa sovittujen vientimäärien yli menevältä osalta. Hiili vapautetaan vientiverosta. Vuoden 1994 alusta puretaan koksautuvan kivihiilen vientikiintiöt ja lisensointi kokonaan. SAPP 26/93
- * Hallitus teki 13.7. päätöksen **maakaasun ja muiden energiatuotteiden hintojen säätelystä**. Kaasun hinta on 20.7. alkaen teollisuudelle **9 000 rpl/tuh.m³ + arvonnäisävero**. Väestölle kaasu maksaa **2 000 rpl/tuh.m³**. Kaasun tukkuhinta sidotaan 15.8. alkaen kuukausittaiseen teollisuustuotteiden hintaindeksiin. SAPP 29/93

- * Hallitus hyväksyi 27.7. päätökset valtion tuesta hiiliteollisuudelle ja siirtymisestä hiilen vapaaseen hinnoitteluun. SAPP 31/93
- * Hallitus päätti 30.7. sähkön hinnan säätelystä. Kuluttajat jaetaan teollisuus- kuluttajiin ja muihin kuluttajiin. Kotitaloudet joutuvat 1.8. alkaen maksamaan kilowattitunnista 4–6 ruplaa. SAPP 32/93

Muut

- * Hallitus hyväksyi päätöksellään 20.6. valtion asunto-ohjelman. Ohjelma on keskeinen osa talouden rakennemuutosta. Siinä määritellään pitkän tähtäimen asuntopolitiikan kehykset ja vuosien 1993–95 konkreettiset tavoitteet. Hallitus pyrkii 1) toteuttamaan tarvittavat lakiuudistukset, 2) kääntämään asunto- tuotanto kasvuun, 3) muuttamaan asuntojen omistus- ja rahoitussuhteita, kehittämään talotyyppejä ja rakennusmenetelmiä, 4) saattamaan asuntosektori kannattavaksi vähävaraisten etuja unohtamatta, 5) purkamaan rakennus- ja rakennusaineteollisuuden monopolit, kehittämään hallinto-, huolto- ja korjaustoimintaa, 6) ratkaisemaan asuntomaan käyttöön ja yksityistämiseen liittyvät ongelmat sekä kehittämään infrastruktuuria. SAPP 28/93
- * Presidentti hyväksyi 14.7. lain minimipalkkojen korottamisesta. Minimipalkka korotetaan 1.7.93 lähtien 1,81-kertaiseksi ja se on 7 740 rpl/kk. VVS 32/93
- * Korkein neuvosto päätti 14.7. minimieläkkeiden korottamisesta. Minimivanhuuseläke korotetaan 1.8.93 lähtien 1,8-kertaiseksi ja se on 14 620 rpl/kk. VVS 30/93
- * Presidentti Jeltsin lakkautti asetuksellaan 21.9. sekä Venäjän kansanedustajien kongressin että korkeimman neuvoston toiminnan! Presidentti määräsi valtakunnan duuman (uuden liittoparlamentin alahuoneen) vaalit pidettäväksi 11.–12.12.1993. Duuman toiminnan aloittamiseen saakka noudatetaan presidentin asetuksia ja hallituksen määräyksiä. Keskuspankki toimii toistaiseksi presidentin ja hallituksen alaisuudessa. SAPP 39/93
- * Presidentti antoi 23.9. asetuksen Venäjän korkeimman neuvoston koko omaisuuden siirtämisestä presidentinviraston hallintaan. SAPP 39/93
- * Presidentti ilmoitti asetuksellaan 23.9., että ennenaikaiset presidentinvaalit pidetään 12.6.1994. SAPP 39/93

Muut entiset neuvostotasavallat

Talouspolitiikka

- * **Ukrainan, Valko-Venäjän ja Venäjän federaation pääministerit julkistivat 13.7. julkilausuman taloudellisen integraation syventämisestä.** Toimien tarkoituksena on estää entisten taloussuhteiden katkeaminen. Maat pyrkivät muodostamaan tulliliiton ja yhteisen tullialueen sekä yhteisen markkina-alueen tavaroille, palveluille, työvoimalle ja pääomille. Integraation syventämisen edellytyksenä ovat yhtenäinen hinta-, investointi-, vero-, luotto- ja emissiopoliitiikka. Budjettivajeille on sovittava yhteiset katot. Taloudellisen integraation syventäminen ei pääministerien mukaan ole mahdollista myöskään ilman laajempaa poliittista, maanpuolustuksellista ja lainsäädännöllistä yhteistyötä. RG 13.7.93

Rahoitusjärjestelmä

- * **Venäjä, Armenia, Kazakstan, Tadžikistan, Uzbekistan ja Valko-Venäjä solmivat 7.9. sopimuksen uudenlaisen ruplavyöhykkeen perustamisesta.** Osapuolet sitoutuvat yhtenäistämään tulli-, vero-, budjetti-, pankki- ja valuuttalainsäädäntönsä sekä turvaamaan tavaroiden, investointien ja työvoiman vapaan liikkuvuuden. EZ 38/93

Baltia

- * **Viro, Latvia ja Liettua solmivat 13.9. vapaakauppasopimuksen**, jonka tarkoituksena on poistaa tullit ja kaupan esteet Baltian maiden keskinäisestä kaupasta. Baltian pääministerien mukaan sopimus on välietappi kohti Euroopan yhteisön EY:n täysjäsenyyttä. HS 14.9.93, BNS 14.9.93

Viro

- * **Viron johtohenkilöitä 30.9.1993:**

presidentti	Lennart Meri
pääministeri	Mart Laar
ulkoministeri	Trivimi Velliste
finanssiministeri	Madis Üürike
talousministeri	Toomas Sildmäe
keskuspankin pääjohtaja	Siim Kallas

Talouspolitiikka

- * Viron tilastoviranomaisten heinäkuisen ilmoituksen mukaan **Viron BKT:n lasku hidastui vuoden 1993 ensimmäisellä neljänneksellä 6 %** ja loppuvuodeksi ennustettiin enää 2 % laskua. Vuonna 1992 Viron BKT laski 13 % edelliseen vuoteen verrattuna. BNSWEEK 29/93
- * Viron **budjetti oli alkuvuonna lievästi ylijäämäinen**: finanssiministeriön mukaan tammi–heinäkuussa valtiolle kertyi **tuloja yhteensä 2.4 mrd. kruunua** kun budjetoitu määrä oli 2.36 mrd. kruunua. Verotulot muodostivat suurimman osan budjettituloista eli 2.1 mrd. kruunua. Viron valtion **budjettimenot olivat tammi–heinäkuussa yhteensä 2.3 mrd. kruunua**. E 12.8.93
- * Maailmanpankki antaa **hyvän arvosanan Viron talousuudistukselle** ja pitää niitä hyvänä esimerkkinä muille Baltian tasavalloille. Erityisen onnistuneeksi Maailmanpankki näkee Viron uudistetun raha- ja veropolitiikan, jota voitaisiin Maailmanpankin mukaan soveltaa myös Latviassa ja Liettuaassa. BNSWEEK 39/93
- * Tilastoviranomaiset arvioivat **Viron varjotalouden suuruudeksi v. 1992 1.87 mrd. kruunua**, eli lähes **12.5 % maan bruttokansantuotteesta**. Viranomaisten mukaan varjotalouden suuruus saattaa todellisuudessa olla jopa kaksinkertainen nyt julkistettuihin lukuihin verrattuna. Laiton metallikauppa

ja ilmoittamattomat tulot ulkomailta ovat varjotalouden suurimpia tulonlähteitä. BNSWEEK 39/93

Omistus ja yksityistäminen

- * Viron hallitus teki 4.8. päätöksen yksityistämiselinten organisaatiomuutoksesta. Uusi **Viron Yksityistämisvirasto** (Eesti Erastamisagentuur) yhdistää aiemmin suurten teollisuusyritysten yksityistämisestä vastanneen viraston ja pienten ja keskisuurten yritysten yksityistämiseen keskittyneen valtiovarainosaston. BO 32/93, KL 17.8.93, PAE 34-35/93
- * Viron yksityistämisviraston ilmoituksen mukaan **syyskuun loppuun mennessä Virossa oli yksityistetty kaikkiaan 1 016 kohdetta**, joiden kokonaisarvo on yli 226 milj. kruunua. BNSWEEK 41/93

Rahoitusjärjestelmä

- * Keskuspankin pääjohtaja Siim Kallaksen mukaan **keskuspankin ajankohtaisia tehtäviä Virossa ovat pankkivalvonnan kehittäminen, pankkilainsäädännön loppuunsaattaminen ja inflaation kurissapitäminen**. Virossa toimii tällä hetkellä 23 pankkia ja Kallasin mukaan valmisteilla oleva pankkilaki saattaa tulla voimaan vielä kuluvan vuoden aikana. Pankeilta vaaditaan kahdeksan prosentin vakavaraisuutta ja riskienhallintaa. KL 26.7.93
- * Viron **parlamentti nimitti** kesäkuussa **keskuspankin uuden johtokunnan**. Johtokunnan jäseninä jatkavat sen puhemies Uno Mereste, keskuspankin pääjohtaja Siim Kallas, finanssiministeri Madis Üürike ja taloustieteilijä Raimund Hagelberg. Uusia jäseniä johtokunnassa ovat Ardo Hansson, Kalev Kukk, Ants Erm, Heiki Kranich ja Ilmar Partelpoeg, joista useimmat ovat parlamentin hallituspuolueiden jäseniä. BNS 7.7.93

Verotus

- * Presidentti Lennart Meri **hyväksyi** 8.9. asetuksellaan parlamentin elokuussa säätämän **lain liikevaihtoverosta**. PAE 38/93

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset

- * Viron **kauppatase oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla yli 200 milj. kruunua alijäämäinen**. Tammi-kesäkuussa Viron vienti oli yhteensä 4.18

mrd. kruunua ja tuonti 4.42 mrd. kruunua. Viron tärkein kauppakumppani oli vuoden alkupuoliskolla edelleen Suomi, jonka osuus Viron viennistä on 20 % ja tuonnista 40 %. FIZ 41/93, BNS 2.8.93, E 30.7.93

- * Finanssiministeriön ilmoituksen mukaan **Violla oli ulkomaista velkaa alkuvuonna yhteensä n. 160 milj. dollaria**. Suurimpia luotonantajia Violle ovat olleet mm. Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankki (73.5 milj. dollaria), Maailmanpankki (30 milj. dollaria) ja Euroopan yhteisö EY (40 milj. ecua). E 13.9.93
- * Finanssiministeriön heinäkuisten tilastojen mukaan Virossa oli rekisteröity kaikkiaan **4 052 yritystä**, joissa oli mukana **ulkomaista pääomaa**. Viimeksi kuluneen vuoden aikana Viroon on perustettu runsaat 1800 uutta yhteisyritystä. Eniten yhteisyrityksiä ovat Viroon perustaneet suomalaiset. Muita aktiivisia ulkomaisia investoijia ovat olleet IVY-maat, Ruotsi, Saksa ja Yhdysvallat. E 31.7., 5.8.93, FIZ 42/93
- * Viron hallitus sääti **70 % tuontimaksun venäläiselle rukiille ja vehnälle** 19.8. lähtien. Toimenpide on hallituksen ensimmäinen vakaa **pyrkimys Viron maataloussektorin suojaamiseksi**. Tähän asti Viro on ollut ainoa Euroopan maa, joka ei ole suojelema maatalousmarkkinoitaan tai maksanut viljelijöille tukiaisia. BNSWEEK 34, BI 27.8.-2.9.93, HS 14.8.93

Tuotannonalat

- * **Teollisuustuotanto väheni Virossa elokuussa 2.5 %** heinäkuuhun verrattuna. Talousministeriön edustajan mukaan tuotannon lasku johtuu siitä, ettei suotuisasti kehittyvä yksityisyritteliäisyys vielä kykene kompensoimaan tuotannon laskua valtion teollisuusyrityksissä, jotka vaikuttavat yhä merkittävästi maan kansantalouteen. E 14.9.93

Muut

- * Viron **presidentti Lennart Meri hyväksyi** 12.7. parlamentin aiemmin samassa kuussa Etykin ja Euroopan neuvoston suositusten mukaiseksi korjaaman **ulkomaalaislain**. Presidentti Meri oli hyllyttänyt alkuperäisen lain kesäkuun lopulla. Korjattu laki vähentää paikallisviranomaisten ehdotonta valtaa päätöksenteossa ja uuden lain mukaan ulkomaalaisella on oikeus kääntyä oikeuden puoleen, mikäli hänelle ei myönnetä oleskelu- tai työlupaa. Venäjän armeijan sotilaille tai reserviläisille ei edelleenkään aiota myöntää oleskelulupaa. HS 9.7.93

Latvia

* Latvian johtohenkilöitä 30.9.1993:

presidentti	Guntis Ulmanis
parlamentin pj.	Anatolijs Gorbunovs
pääministeri	Valdis Birkavs
taloussuudistusministeri	Maris Gailis
talousministeri	Ojars Kehris
ulkoministeri	Georgs Andrejevs
finanssiministeri	Uldis Osis
keskuspankin pääjohtaja	Einars Repse

Omistus ja yksityistäminen

- * Latvian tilastokomitean julkistamien tietojen mukaan heinäkuun alkuun mennessä maassa oli **yksityistetty 31 valtion suuryritystä**, eli 13 % valtion alkuvuonna yksityistettäviksi tarjoamista tuotantolaitoksista. Hallituksen suunnitelmissa on siirtää Latvian yksityistämisen prosessi jatkossa valtiolta pienempien yksiköiden vastuulle. BNS 15.7., 5.8.93, BO 29/93

Rahoitusjärjestelmä

- * Latvian keskuspankki **alensi** heinäkuussa **liikepankeille myönnettävien luottojen vuotuista korkoa 42 %:sta 38 prosenttiin** ja syyskuussa edelleen 38 %:sta 30 prosenttiin. Toimenpiteillä pyritään vakauttamaan Latvian valuuttaa latia ja hidastamaan inflaatiiovauhtia. Vielä vuoden alussa luottojen korot olivat 120 %. EZ 31/93, BO 37/93
- * Latvian keskuspankki antoi syyskuussa ilmoituksen, jonka mukaan **Latvian rupla poistetaan kokonaan käytöstä 18.10. lähtien**, eikä sitä enää tämän päivämäärän jälkeen käytetä virallisena maksuvälineenä. Keskuspankki sekä maan muut pankit vaihtavat ruplia lateiksi myös ko. ajankohdan jälkeen. BNS 14.9.93
- * Latvian valuutta **lati** on saanut **kansainvälisen tunnuksen LVL, jota käytetään kansainvälisissä operaatioissa**. Latvian alueella sen sijaan säilyy käytössä maassa jo vakiintunut tunnus Ls. BNS 4.8.93

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset

- * Latvian **tammi-kesäkuun kauppataase oli 80 milj. dollaria ylijäämäinen.** Ulkomaankaupan arvo oli tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla 1.14 mrd. dollaria. **Länsimaiden osuus Latvian ulkomaankaupasta lisääntyi** merkittävästi: länsimaiden osuus viennistä oli alkuvuonna 48 % (v. 1992 vastaavana ajanjaksona 26 %), kun taas viime vuoden tärkeimpien kauppakumppaneiden, IVY-maiden, osuus supistui huomattavasti. Latvian tärkeimpiä kauppakumppaneita alkuvuonna olivat Venäjä, Hollanti, Ruotsi ja Saksa. BI 27.8.-2.9.93

Tuotannonalat

- * Latvian **finanssiministeriö haluaa lakkauttaa pahoin velkaantuneet valtionyritykset.** Valtiojohtoisten teollisuuslaitosten velat muodostavat jo yli puolet maan 55 milj. latin suuruisesta budjettivajeesta. Kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla valtionyritykset tuottivat kuitenkin peräti 73 % Latvian kulutushyödykkeistä. BNS 23.08.93

Muut

- * Latvian parlamentti valitsi 7.7. **Guntis Ulmanisin** maan **uudeksi presidentiksi.** 54-vuotias Ulmanis on maanviljelijöiden puolueen ehdokas ja toiminut viime vuodet Latvian keskuspankin johtokunnan jäsenenä. HS 8.7.93
- * Latvian **parlamentti nimitti** 20.7. maan **hallituksen,** joka koostuu 23 ministeristä. **Pääministeriksi** nimitettiin **Valdis Birkavs.** Hallituksen keskeisimmät ministerit kuuluvat kesäkuiset parlamenttivaalit voittaneeseen Latvian tie -ryhmään. BNS 21.7.93

Liettua

* Liettuan johtohenkilöitä 30.9.1993:

presidentti	Algirdas Brazauskas
pääministeri	Adolfas Šleževicius
ulkoministeri	Povilas Gylys
finanssiministeri	Eduardas Vilkelis
kauppa-teoll. ministeri	Kazimieras Klimasauskas
talousministeri	Julius Veselka
keskuspankin pääjohtaja	Juozas Sinkevicius (vt.)

Omistus ja yksityistäminen

- * Kesäkuussa julkistettujen tilastojen mukaan Liettuassa rekisteröidyistä runsaasta **80 000 yrityksestä lähes 53 000 on yksityisiä yrityksiä** ja hieman **vajaat 16 000 osakeyhtiötä**. Yksityisen sektorin osuus Liettuan kansantuotteesta on kasvanut 10 prosentista 20 prosenttiin vuosina 1989–1992. Yksityisellä sektorilla työskentelee n. 34 % Liettuan työkykyisestä väestöstä. BNSWEEK 31/93, FIZ 39/93

Rahoitusjärjestelmä

- * Liettuan keskuspankki alensi litin virallista vaihtokurssia **11.9. lähtien**. Uuden kurssin mukaan yksi dollari maksaa nyt 4.35 litiä, kun elokuun lopussa kurssi oli 4.00 litiä dollarilta. Vaikka Liettuan valuutta liti on vahvistunut voimakkaasti sen jälkeen kun se otettiin kesäkuun lopulla käyttöön, liettualaisten asiantuntijoiden mukaan kurssi on kuitenkin keinotekoisesti vahva suhteessa teollisuuskasvuun ja kurssin uskotaan heikkenevän 10 litiin dollarilta vuoden loppuun mennessä. BNS 14.8.93, BO 37/93, BNSWEEK 37/93
- * Liettuan parlamentti nimitti 16.9. **Juozas Sinkeviciusin keskuspankin väliaikaiseksi pääjohtajaksi** aiemmin samassa kuussa virantoimituksesta pidätetyn pääjohtaja Romualdas **Visokaviciusin tilalle**. Visokaviciusin epäillään käyttäneen väärin virka-asemaansa valtuuttaessaan aiemmin johtamansa Litimpex-liikepankin välittämään lainoja maataloussektorille. Maatalouslainat on myönnettävä valtion Maatalouspankin kautta. BNS 16.9.93, BO 37/93

Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset

- * Liettuan **uusi valuuttalaki astui voimaan 1. elokuuta**. Lain mukaan **maksut hoidetaan** tästä lähtien **pääsääntöisesti liteinä**. Ulkomaisen valuutan käyttö on sallittua kaupankäynnissä vain maassa toimivien ulkomaisten kanssa ja maksut ulkomaan valuutoissa on hoidettava Liettuan keskuspankin valtuuttaman liikepankin kautta. BNSWEEK 28/93
- * Kuluvan vuoden yhdeksän ensimmäiseen kuukauteen aikana Liettuaan on perustettu **lähes 600 yhteisyritystä** ja **runsaat 200 ulkomaista yritystä**, joihin tehtyjen **ulkomaisten investointien arvo on yhteensä yli 50 milj. dollaria**. Aktiivisimmin Liettuaan ovat investoineet Venäjä, Puola, Saksa, Yhdysvallat ja Ukraina. BNSWEEK 41/93
- * Liettua solmi **vapaakauppasopimuksen Ukrainan kanssa 4.8.** ja **Kazakstanin kanssa 21.7.** Sopimusten tarkoituksena on poistaa kiintiöt maiden keskinäisestä kaupasta ja lisätä ulkomaankaupan volyyymiä. BI 30.7.-5.8.93, BNS 5.8.93

Muut

- * **Venäläiset sotajoukot poistuivat Liettuasta 31.8.** Päätöksen venäläissotilaiden kotiuttamisesta tekivät Liettuan presidentti Algirdas Brazauskas ja Venäjän presidentti Boris Jeltsin. HS 31.8, 1.9.93
- * Liettuan **virallinen työttömyysaste on pysynyt jo kuukausia 1.5 prosentin paikkeilla**. Maan työnvälitystoimistoissa oli syyskuun alussa rekisteröitynä runsaat 32 000 työtöntä työnhakijaa. Kaupungeissa työttömyysaste on ollut jonkin verran alhaisempi kuin maaseudulla. Alhaiseen työttömyysasteeseen vaikuttaa viranomaisten mukaan se, että yrityssektorin muutokset eivät vielä ole alkaneet ja konkurssilakia ei ole ryhdytty toteuttamaan käytännössä. BNS 7.9.93

Tilastotietoja

Venäjän talouskehitys

Reaalitalous 1989–1993

	1989	1990	1991	1992	1993 ¹ 1–3	1993 ¹ 1–6	1993 ¹ 1–9
Prosenttimuutos							
Bkt	2.5	-2.0	-9.0	-19.0	-18.0	-16.0	
Teollisuustuotanto	1.4	-0.1	-2.2	-18.8	-19.0	-18.0	-16.5
Maataloustuotanto	1.7	-3.6	-4.7	- 8.0			
Energia							
- öljy	-2.9	-6.5	-10.7	-14.0	-15.0	-13.0	
- hiili	-3.7	-3.5	-10.6	- 5.0	- 9.3	-10.0	
- maakaasu	4.4	4.0	0.4	- 0.4	- 0.7	- 2.0	
Kiinteät bruttoinvestoinnit	4.1	0.1	-10.8	-45.0	- 3.0	- 6.0	
Inflaatio	2.5	5.6	95.0	2500	193 ²	344 ²	
Virallinen työttömyysaste						0.9	
Bruttovelka, mrd. USD	54.5	61.1	67.0	77.7			
Budjettivaje, % Bkt:sta ³	8.6	4.1	13.0	5.0	10.0	4.5 ⁴	

Ulkomaankauppa 1991–1993⁵

	1991	%	1992	%	1993 1–3	%	1993 1–6	%
Vienti, mrd. USD	50.8	-29	38.1	-25	6.7	-11	18.2	+ 3.0
Tuonti, mrd. USD	44.1	-46	35.0	-21	3.5	-58	8.8	-49.0
Kauppataase, mrd. USD	6.7		3.1		3.2		9.4	

- 1) Kuluva vuoden toteutunut talouskehitys verrattuna vuoden 1992 vastaavaan aikaan.
- 2) Verrattuna vuoden 1992 joulukuuhun.
- 3) Ennen vuotta 1992 Neuvostoliiton tiedot, sen jälkeen Venäjän. Maailmanpankin arvio todellisesta budjettivajeesta vuonna 1991 on 31 % ja myös vuonna 1992 vajeen on arvioitu olevan 20–30 %.
- 4) Tammi–toukokuu 1993.
- 5) Prosenttimuutos verrattuna edellisen vuoden vastaavaan aikaan. Pl. entisten neuvostotasavaltojen välinen kauppa.

Lähde: PlanEcon Report 33–34 / 3.9.1992, Venäjän tilastokomitean julkaisemat viralliset tilastot

Rahatalous

	Inflaatio ¹ %	Keskipalkka rpl	Korot ² %	Valuutta- kurssi SUR/USD ³	Valuutta- pörssin vaihto milj.USD ⁴
Vuosi 1992					
Tammikuu	245	1438	26	197.5	60.2
Helmikuu	38	2004	36	185.9	8.3
Maaliskuu	30	2726	45	152.3	5.3
Huhtikuu	22	3024	50	153.6	5.9
Toukokuu	12	3672	71	123.5	14.3
Kesäkuu	19	5067	89	127.5	30.7
Heinäkuu	11	5452	98	144.4	29.8
Elokuu	9	5870	106	168.2	32.7
Syyskuu	12	7379	108	220.5	50.3
Lokakuu	23	8853	115	353.8	45.5
Marraskuu	26	10576	119	426.3	44.2
Joulukuu	25	16071	121	414.6	56.6

Vuosi 1993

Tammikuu	26	15690	127	572.0	69.3
Helmikuu	25	18672	132	593.0	61.5
Maaliskuu	20	23559	145	684.0	50.3
Huhtikuu	23	30562	148	823.0	59.4
Toukokuu	19	37505	155	994.0	59.2
Kesäkuu	20	47371	160	1060.0	35.1
Heinäkuu	22	52000	170	989.5	64.6
Elokuu	29		185	985.0	49.6
Syyskuu	21		195	1201.0	100.1

- 1) Kuluttajahintaindeksin muutos edelliseen kuukauteen verrattuna.
- 2) Pankkien yrityksille myöntämien luottojen korot. Vuonna 1993 yrityksille myönnettyjen luottojen kuukausikeskiarvo Moskovassa.
- 3) Kuukauden viimeinen valuuttailmoitus.
- 4) Keskimääräinen vaihtomäärä kuukauden aikana pidetyissä valuuttahuutokaupoissa.

Lähde: Viralliset tilastot ja lehdistä kerätyt tiedot.

Baltia – talouskehitys

Viro – valuuttayksikkö kruunu = EEK
 Latvia – valuuttayksikkö lat = LVL (Latvian rupla = LVR)
 Liettua – valuuttayksikkö lit = LTL (kuponki – Lithuanian Provisional Money = LPM)

Lähteet: Estonia, Baltic News Service

Viro	1992	1993/5	1993/6	1993/7	1993/8	1993/9
BKT, %	-13.0					
Teollisuustuotanto, %	-38.9		-38.9		-33.4	
Maataloustuotanto, %	-23					
Inflaatio ¹ , %	1053	+1.7	+1.3	+2.6	+0.7	+3.0
Ulkomaankauppa, milj. EEK ²						
- vienti	5548	3428	4295	5273	6243	
- tuonti	5412	3674	4452	5554	6573	
- kauppataase	+136	-246	-157	-281	-330	
Keskipalkka /kk /EEK	538					
Työttömyysaste	0.9	2.5	2.2	2.1	2.3	

1) Vuonna 1993 muutos edelliseen kuukauteen verrattuna.

2) Kumulatiivinen vuoden alusta.

Latvia	1992	1993/5	1993/6	1993/7	1993/8	1993/9
Teollisuustuotanto, %	-35.1		-44.6		-43.0	-42.6
Maataloustuotanto, %	-12					
Inflaatio ¹ , %	1059	-0.3	+2.3	+0.8	-1.7	+2.0
Ulkomaankauppa ² , milj. LVL						
- vienti	115	340.0	391.4			
- tuonti	108	244.4	339.2			
- kauppataase	+ 7	+95.6	+52.2			
Keskipalkka /kk /LVL			51.6	51.1		
Työttömyysaste	2.3	4.1	4.4	5.1	5.5	5.5

1) Vuonna 1993 muutos edelliseen kuukauteen verrattuna.

2) Kumulatiivinen vuoden alusta. Vuoden 1992 arvot ilmoitettu Latvian ruplina, sen jälkeen lateina.

Liettua	1992	1993/5	1993/6	1993/7	1993/8	1993/9
Teollisuustuotanto, %	-51.6	-50.1		-50.4	-47.0	
Maataloustuotanto, %	-30					
Inflaatio ¹ , %	1263	+12.7	+ 6.2	+ 2.9	+0.9	+4.7
Ulkomaankauppa ² , milj. LTL						
- vienti	247	742.7				
- tuonti	166	449.8				
- kauppataase	+81	+292.9				
Keskipalkka /kk /LTL		98.1				
Työttömyysaste	1.0	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5

1) Vuonna 1993 muutos edelliseen kuukauteen verrattuna.

2) Kumulatiivinen vuoden alusta. Vuoden 1992 kaupan arvo mrd. Liettuan kuponkia, vuoden 1993 arvot liteinä.

Viron keskuspankin tase, milj. USD

	1.5.93	1.6.93	1.7.93	1.8.93	1.9.93	1.10.93
Vastaavaa						
Kulta ja vaihdettava-						
valuuttasaamiset	260.3	273.6	275.4	297.8	317.5	347.8
Yhteensä	260.3	273.6	275.4	297.8	317.5	347.8
Vastattavaa						
Liikkeessä oleva raha	128.5	140.2	146.1	151.6	163.3	170.2
Velat rah.laitoksille	60.1	62.1	70.1	86.4	88.4	90.2
Oma pääoma	71.7	71.3	59.2	59.8	65.8	87.4
Yhteensä	260.3	273.6	275.4	297.8	317.5	347.8

Keskuspankin noteeraukset	EEK/USD	EEK/FIM
4.5.93	12.6976	2.3288
31.5.93	12.7520	2.3584
1.7.93	13.5056	2.3864
2.8.93	13.9176	2.3312
1.9.93	13.3464	2.2704
1.10.93	12.9592	2.2370

Latvian keskuspankin tase, milj. USD

	31.12.92	31.5.93	1.7.93	1.8.93
Vastaavaa				
Kulta ja vaihdettava- valuuttasaamiset	90.4	296.8	186.0	474.4
Muut ulkomaiset saamiset	38.7	18.7	48.4	109.6
Muut kotimaiset saamiset	115.3	129.1	61.3	127.6
Yhteensä	244.4	444.6	295.7	711.5
Vastattavaa				
Ulkomaiset velat	8.8	53.8	109.7	263.0
Liikkeessä oleva raha		153.6	77.0	194.8
Talletukset		147.9	59.9	130.1
Oma pääoma		66.3	36.1	90.4
Muut erät	235.6	86.2	12.9	33.2
Yhteensä	244.4	444.6¹	295.7	711.5

1) Yhteensä-luku eroaa vastattavaa-puolen erien summasta.

Keskuspankin noteeraukset Latvian rupla/USD, 1.7.93 alkaen LVL/USD

3.1.93	168.00
31.5.93	132.32
1.7.93	1.52
2.8.93	0.646

Liettuan keskuspankin tase, milj. USD

	1.2.93	1.3.93	31.3.93	30.4.93	31.5.93
Vastaavaa					
Kulta ja vaihdettava- valuuttasaamiset	88.4	93.9	101.5	97.5	96.5
Muut erät	114.2	96.0	110.1	112.8	118.7
Yhteensä	202.6	189.9	211.6	210.3	274.1¹
Vastattavaa					
Liikkeessä oleva raha	54.0	65.1	52.6	52.1	62.5
Velat rah.laitoksille	73.4	53.3	80.0	65.6	68.4
Oma pääoma	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Muut erät	75.0	71.3	78.8	91.9	143.0
Yhteensä	202.6	189.9	211.6	210.3²	274.1

1) Yhteensä-luku eroaa vastaavaa-puolen erien summasta.

2) Yhteensä-luku eroaa vastattavaa-puolen erien summasta.

Keskuspankin noteeraukset - LPM/USD

1.2.93	408.00
1.3.93	460.00
30.3.93	482.45
29.4.93	534.67
31.5.93	509.26

Entiset Neuvostotasavallat

Entisten Neuvostotasavaltojen (pl. Venäjä) talouskehitys tammi–elokuussa vuonna 1993 vuoden 1992 vastaavaan aikaan verrattuna, prosenttimuutoksia

	Tuotettu kansan- tulo	Teoll. tuotanto	Tukku- hinta- indeksi	Kuluttaja- hinta- indeksi
Azerbaidzan	-12.4	-11.5	...	...
Armenia	-33.3	-44.9	754	838
Valko-Venäjä	-12.0	-15.6	1426	963
Kazahstan	- 9.9	-12.3	1483	1024
Kirgistan	-14.6	-28.2	846	1205
Moldova	-11.3	+ 5.8	924	903
Tadzikistan	...	-29.0	1049	1156
Turkmenia	...	+15.9	1674	1087
Uzbekistan	- 3.4	+ 1.3	1139	697
Ukraina	- 9.0	- 7.0	...	1999

Lähde: DM 11.-17.10.1993

Liite

Tarkoitus

Raportissa seurataan kuukausittain talouslainsäädännön ja talousjärjestelmän muutoksia sekä muita merkittäviä tapahtumia.

Alat

Talouspolitiikka
Omistus ja yksityistäminen
Rahoitusjärjestelmä
Verotus
Hintajärjestelmä, inflaatio
Ulkomaantalousjärjestelmä, valuuttakysymykset
Tuotannonalat
Muut

Lähteet

AF	= Argumenty i fakty
BI	= Baltic Independent
BNS	= Baltic News Service
BO	= Baltic Observer
DM	= Delovoi Mir – Business World
E	= Estonija
EZ	= Ekonomika i zhizn
FIZ	= Finansovye Izvestija
FT	= Financial Times
HS	= Helsingin Sanomat
IZ	= Izvestija
K	= Kommersant
KL	= Kauppalehti
KS	= Karjalan Sanomat
MN	= Moskovskije novosti
NG	= Nezavisimaja gazeta
PAE	= Pravovyje Akty Estonii
PR	= Pravda
RG	= Rossijskaja gazeta
RV	= Rossijskije vesti (ent. Pravitelstvennyi Vestnik)
SAPP	= Sobranie aktov Prezidenta i Pravitelstva RF
SR	= Sovetskaja Rossija
SWB	= Summary of World Broadcasts, BBC
VVS	= Vedomosti Sjezda narodnyh deputatov i Verhovnogo Soveta

muita lähteitä satunnaisesti